

17.12.2015

Selvityshenkilöryhmä asiakkaan valinnanvapautta sekä monikanavarahoituksen yksinkertaistamisen selvittämistä varten**Asettaminen**

Sosiaali- ja terveysministeriö on tänään asettanut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyen asiakkaan valinnanvapautta sekä monikanavarahoituksen yksinkertaistamisen selvittämistä varten selvityshenkilöryhmän.

Toimikausi

18.12.2015 - 31.5.2016

Tausta

Terveyspalveluja merkittävästi rahoittavia tahoja ovat nykyään kunnat, valtio, kotitaloudet, Kansaneläkelaitos, työnantajat ja yksityiset vakuutusyhtiöt. Sosiaalipalvelut rahoitetaan pääosin kunnan, valtion ja asiakkaiden itsensä toimesta. Viime hallituskaudella valmistui monikanavarahoitusta koskeva selvitys (STM 2015:19), joka keskittyi valtion, kuntien ja Kelan välisiin rahoituskanaviin sekä myös työnantajien rahoitusosuuteen, koska se liittyy Kelan kautta rahoitettavaan työterveyshuoltoon sekä sairauspäivärahoihin. Monikanavarahoituksen osalta selvityksessä esitettiin 6 erilaista vaihtoehtoa, joissa sosiaali- ja terveyspalvelut rahoitettaisiin alueellisesti, valtion rahoituksella tai vakuutus pohjaisesti.

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan sote-uudistuksen toisessa vaiheessa siirrytään yksikanavaiseen rahoitusmalliin huomioiden työterveyshuollon asema. Vuodesta 2014 alkaen henkilöllä on ollut mahdollisuus valita terveysasema ja erikoissairaanhoidon yksikkö kaikista Suomen julkisista terveysasemista ja sairaaloista. Hallitus on hallitusohjelmassa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevissa linjauksissaan 7.11.2015 päättänyt, että osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö. Uuden valinnanvapauslainsäädännön myötä asiakas voi itse valita palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Valinnanvapaus on jatkossa pääsääntö perustasolla ja soveltuvin osin käytössä erityistason sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Tavoitteet

Tämän selvityksen tehtävänä on tehdä kartoitus käytännössä toteutettavasta malleista ja ehdotus mallista, joilla voidaan toteuttaa laaja valinnanvapaus integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valinnanvapaudella vahvistetaan perustason palveluita ja turvataan nopea hoitoon pääsy. Selvityksessä tulee myös ehdottaa käytännön vaihtoehdot monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamiseen ja ehdotettava käytännössä toteutettavaa yksinkertaistamisen toteuttamistapaa siten, että uudistukset tukevat sosiaali- ja terveydenhuol-

lon reformia ja julkisen talouden tasapainottamista. Tavoitteena rahoitusuudistuksessa erityisesti on vähentää merkittävästi rahoitusjärjestelmään sisältyviä piirteitä osaoptimointiin ja luoda edellytykset sille, että asiakkaat saavat kustannusvaikuttavia integroitua sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja että rahoitusjärjestelmä osaltaan kannustaa kustannusvaikuttavuuden parantamiseen.

Tehtävä

Selvitys tulee toteuttaa kahdessa osassa siten, että esiselvitys julkistetaan 15.3.2016 mennessä väliraporttina ja perusteltu ehdotus malleiksi 31.5.2016 mennessä.

Esiselvityksessä tulee kartoittaa päävaihtoehdot malleista, joilla voidaan toteuttaa sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden puolella asiakkaan laajaa valinnanvapautta että yksinkertaistaa monikanavaista rahoitusta. Esiselvityksestä tulee ilmetä, mihin toimintoihin valinnanvapauden laajentaminen kohdentuisi. Erityisen tärkeätä tämä on sosiaalipalveluiden osalta, koska laajasta sosiaalipalveluiden valinnanvapaudesta ei ole kotimaisia eikä kansainvälisiä kokemuksia.

Selvitystyön jatkuessa selvitysryhmä tekee ehdotuksen keinoista ja menettelytavoista, joilla valinnanvapaus ja rahoituksen yksinkertaistaminen on mahdollista toteuttaa käytännössä. Selvityshenkilöryhmä raportoi viimeistään huhtikuussa 2016 ehdotuksensa pääasiallisen sisällön sosiaali- ja terveysministeriölle käytettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelussa.

Selvityksessä otetaan huomioon työterveyshuollon asema. Selvityksessä ja ehdotuksissa on otettava huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivistä 2011/24/EU potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävässä terveydenhuollossa (ns. potilasdirektiivi) johtuvat vaatimukset.

Sekä valinnanvapautta että monikanavarahoituksen yksinkertaistamista koskevassa selvitystyössä tulee huomioida hallituksen linjaukset ja jo käynnissä olevissa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluryhmissä tapahtuva valmistelu. Selvityksessä on lisäksi otettava huomioon julkisen palvelulupauksen määrittelemisen ja käyttöönoton valmistelu, yhdenvertainen palveluiden saatavuus, kilpailuoikeudelliset näkökohdat sekä pienten ja keskisuurten tuottajien aseman huomioiminen, järjestelmän soveltuvuus eri osiin maata sekä osaoptimoinnin ehkäiseminen. Ehdotuksiaan laatiessa selvityshenkilöt ottavat huomioon myös digitalisaation antamat mahdollisuudet käytännön toteutukselle ja eri toimijoiden mahdollisuudet hoitaa järjestelmään liittyviä hallintotehtäviä keskitetysti siltä osin kuin hallinnoin ja sen edellyttämien tietohallintotehtävien keskittäminen on tarkoituksenmukaista.

Selvityshenkilöryhmän toimeksiantoon ei kuulu laajamittaisen kansainvälisen vertailun tekeminen eikä laajan katsauksen tekeminen aiempiin ehdotuksiin.

Selvityshenkilöryhmä arvioi olisiko perusteltua rajata monikanavarahoituksen yksinkertaistamisen osalta selvitystyön ulkopuolelle yksityisten vakuutuslaitosten kautta järjestetyt lakisääteiset vakuutukset eli liikennevakuutus, lakisääteinen tapaturmavakuutus sekä työeläkejärjestelmän kuntoutus.

Selvityshenkilöiden tulee kuulla valinnanvapauden toteuttamisen ja monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamisen kannalta keskeisiä tahoja

Organisointi

Selvityshenkilöryhmä, johon nimetään

- professori Mats Brommels, selvitysryhmän puheenjohtaja
- vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja Timo Aronkytö
- ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja
- professori Paul Lillrank
- professori Kari Reijula

Selvityshenkilöiden työn tukena on korkean tason tukiryhmä, jossa ovat osastopäällikkö Outi Antila sosiaali- ja terveysministeriöstä, budjettipäällikkö Hannu Mäkinen valtiovarainministeriöstä, tutkimusprofessori Ilmo Keskimäki Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta sekä pääjohtaja Liisa Hyssälä Kansaneläkelaitokselta.

Selvityshenkilöryhmän sihteeristöön nimetään asiantuntijasihteereiksi neuvotteleva virkamies Sanna Pekkarinen, neuvotteleva virkamies Pasi Pajula ja erityisasiantuntija Sari Koskinen sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä tekniseksi sihteeriksi osastosihteeriksi Pirjo West.

Kustannukset ja rahoitus

Selvityshenkilöille maksetaan erikseen sovittava korvaus. Selvityshenkilöryhmän kulut maksetaan sosiaali- ja terveysministeriön rahoitusmomentilta 33.01.01.02, VA 5500500000 + Seuko2 55 000 620.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Juha Rehula

Kansliapäällikkö

Päivi Sillanaukee

JAKELU

Päätöksessä mainitut

TIEDOKSI

Erityisavustaja Hanna-Maija Kause
Erityisavustaja Eeva Salmenpohja
Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä
Erityisavustaja Niina Perälä
Erityisavustaja Tiina Ullvén-Putkonen
Eduskunta / kirjaamo
STM / osastot
STM/ kirjaamo
STM / HARE
VM / kirjaamo
THL / kirjaamo
Kela / Kirjaamo